

ИНТЕРВЈУ: ВИЦЕГУВЕРНЕРКА ЦЕНТРАЛНЕ БАНКЕ ГОРДАНА КАЛЕЗИЋ

Не постоји поуздан метод за обрачун штете од прања пара

■ Спречавање прања новца и финансирања тероризма није само регулаторна или техничка обавеза, већ питање економске сигурности, повјеће грађана и међународног кредибилитета државе. Ријеч је о области која захтијева снажан институционални одговор, ефикасну супервизију и нулту толеранцију на злоупотребе, истиче Калезић

Функцију вицегувернерке Централне банке доживљава као велико професионално признање, али и веома одговорну обавезу у завршној фази процеса европских интеграција, каже за „Дан“ вицегувернерка ЦБЦГ Гордана Калезић, коју је Скупштина Црне Горе именовала на ту функцију крајем прошле године.

Као дио водећег тима ЦБЦГ, своју улогу види у активном доприносу очувању стабилности и отпорности финансијског система, јачању његовог интегритета и доследној примјени европских стандарда у свим сегментима дјеловања Централне банке.

Вјерује да је предстојећи период прилика да се, кроз професионалан, одговоран и транспарентан рад ЦБЦГ, очува стабилност и отпорност финансијског система Црне Горе и додатно ојача повјеће у њега. У том контексту, како истиче, интегритет финансијског система представља једну од кључних вриједности и основни предуслов пуноправног чланства у Европској унији.

– Спречавање прања новца и финансирања тероризма није само регулаторна или техничка обавеза, већ питање економске сигурности, повјеће грађана и међународног кредибилитета државе. Ријеч је о области која захтијева снажан институционални одговор, ефикасну супервизију и нулту толеранцију на злоупотребе, чија се суштина огледа у изградњи отпорног и поузданог финансијског система који штити економију и репутацију државе – наглашава Калезић, која је од 2019. године била директорица Дирекције за надзор у области спречавања прања новца и финансирања тероризма и заштите права клије-

ната кредитних институција и корисника финансијских услуга у ЦБЦГ.

Како је додала, ЦБЦГ је управо зато у претходне двије године спровела свеобухватан и системски приступ унапређењу регулаторног и супервизорског оквира у области спречавања прања новца и финансирања тероризма, уз снажно јачање система управљања ризицима и превентивних механизма код свих обвезника система.

– Посебан фокус стављен је на доследну примјену прописа, унапређење супервизорских пракси, јачање аналитичких капацитета и јасно постављање очекивања у погледу одговорности и усклађености. Резултати таквог приступа су мјерљиви, видљиви и суштински значајни: по први пут у историји ЦБЦГ изречене су одлучне и ефикасне супервизорске мјере, укључујући и новчане санкције у укупном износу од готово 4,5 милиона еура. Те мјере нијесу биле саме себи сврха, већ су имале снажан одвраћајући ефекат, послале недвосмислену поруку нулте толеранције на злоупотребе и потврдиле спремност ЦБЦГ да, у потпуности независно и професионално, заштити интегритет финансијског система. У коначном, суштина спречавања прања новца и финансирања тероризма је изградња отпорног, транспарентног и поузданог система, који штити економију, грађане и репутацију државе, а истовремено омогућава стабилно и одрживо функционисање финансијског сектора у складу са највишим међународним стандардима – казала је Калезић.

Овакав приступ је препознат и позитивно оцијењен и од кључних међународних партнера и европских

Калезић

институција.

– Порука коју шаљемо и Бриселу и домаћој јавности је јасна: ЦБЦГ дјелује одлучно, професионално и у складу са највишим европским стандардима, са јасним циљем да обезбједи стабилан, транспарентан и поуздан финансијски систем, спреман за пуноправно чланство Црне Горе у ЕУ – истакла је Калезић.

Да ли се може у новцу израчунати колико је Црна Гора у протеклим годинама изгубила од прања новца и финансирања тероризма. Да ли је то мјерљиво и да ли је то у домену претпоставки или прецизних износа?

Имајући у виду да је циљ прања новца и финансирања тероризма намјерно прикривање токова новца, не постоје поуздани методолошки модели који би омогућили прецизан обрачун финансијске штете у апсолутним износима, ни на глобалном ни на националном нивоу, укључујући Црну Гору.

Због тога се у међународној пракси не говори о тачним износима, већ о процјенама и распонима заснованим на макроекономским показатељима и аналитичким моделима. Процјене релевантних међународних институција указују да се обим прања новца и финансирања тероризма на глобалном нивоу креће у распону од око 2 до 5 одсто БДП-а, при чему је важно нагласити да се ради о оквирним процјенама које служе за разумијевање раз-

капацитета финансијских институција под својом надлежношћу кроз ризично заснован приступ, континуираном едукацијом и сарадњом са домаћим и међународним институцијама. Регулаторни и надзорни оквир се притом континуирано усклађује са правном тековином Европске уније, као и препорукама и стандардима ФАТФ-а и MONEYVAL-а.

Управо због ограничења у мјерењу финансијске штете, савремене политике фокус стављају на превенцију и јачање отпорности система, а не на процјену губитака у апсолутним износима. Кључни циљ је да се ризици препознају на вријеме, да се ограничи простор за злоупотребе и да се очува стабилност и интегритет финансијског система.

На основу Вашег богатог искуства у овој области, шта можете да кажете о томе каква је развојни пут прошла Црна Гора од 2006. до данас, када смо на прагу чланства у ЕУ?

Црна Гора је прошла сложен и постепен развојни пут у изградњи система за спречавање прања новца и финансирања тероризма, који је започео 2003. успостављањем

СЕПА и ТИПС грађанима доносе већу заштиту права и финансијску сигурност

Када је у питању ЦБЦГ, све активности реализујемо на основу јасно дефинисаних циљева, транспарентно и одлучно, како бисмо у периоду који је пред нама унаприједили систем и капацитете и у потпуности постали компатибилни са нашим партнерским институцијама из система европских централних банака. Када говоримо о спремности система, грађани и привреда су приступањем финансијском тржишту ЕУ кроз СЕПА интеграцију коју је предводила ЦБЦГ, знатно прије рока и пуноправног чланства Црне Горе у ЕУ, већ добили прилику да осјете бенефите овог чланства. Први корак је направљен приступањем СЕПА, а већ увелико корачамо ка даљој интеграцији и унапређењу платних система кроз ТИПС (TIPS Clone) систем инстант плаћања, чије се покретање очекује већ у јулу. Ове реформе грађанима доносе већу заштиту права, финансијску сигурност, стабилније и транспарентније банкарске услуге, те сигурније и ефикасније кретање новца и капитала.

тема, смањењу повјеће инвеститора, стварању репутационих ризика и негативном утицају на укупну економску стабилност државе.

У том контексту, ЦБЦГ има важну улогу у регулаторном и надзорном оквиру над кредитним институцијама. ЦБЦГ континуирано даје допринос унапређењем прописа у области СПН/ФТ, спровођењем надзора над њиховом примјеном у банкарском сектору, праћењем адекватности интерних политика и система за управљање ризицима, те јачањем

основног институционалног и регулаторног оквира, а настављен његовим континуираним јачањем и усклађивањем са међународним стандардима, у процесу којем сам, кроз вишестепени професионални ангажман у овој области, имала прилику да допринесем. У овом изузетно динамичном периоду, реализоване су бројне иницијативе које су допринијеле јачању институционалних капацитета, од борбе против економског криминала и прања новца, до усклађивања финансијског система

са међународним стандардима у оквиру процеса евалуације попут MONEYVAL-а, и слично.

Додатно, активности ЦБЦГ спроведене у оквиру преговарачког поглавља 4 – слобода кретања капитала, које је недавно привремено затворено, укључујући потпуно усклађивање домаћег законодавног оквира са регулативом ЕУ, те имплементација европских стандарда, а затим снажни развој платних система у оквиру приступања Црне Горе Јединственом подручју плаћања у еурима – СЕПА, значајно су убрзале постизање конкретних и квалитетних резултата у погледу ефикасности система спречавања прања новца и финансирања тероризма, а на шта смо у ЦБЦГ посебно поносни.

Све ове активности потврђују да је Црна Гора кроз континуиране реформе и посвећен рад релевантних институција знатно унаприједила интегритет и отпорност финансијског система.

• Да ли ће наш банкарски систем и ЦБЦГ бити спремни за 2028. и улазак на финансијско тржиште ЕУ? Шта ће то значити за грађане Црне Горе у погледу финансијске сигурности, камата, кретања новца, капитала?

Чврсто вјерујем да ће ЦБЦГ, као и наш банкарски, али и цјелокупни финансијски систем, под надлежношћу и уз снажну улогу и вођство ЦБЦГ, бити потпуно спремни за интеграцију у финансијско тржиште ЕУ до 2028. године. ЦБЦГ већ убрзано спроводи све активности и потребне реформе како би и институција и финансијски систем били спремни и много раније. Вјерујем да смо на добром путу и у доброј динамици.

Приступање ЕУ ће донијети користи и добробит грађанима и привреди, нудећи нове могућности и предности европског финансијског простора, већу конкурентност, а самим тим и повољније услове и већу доступност финансијских производа и инвестиција. Немам дилеме да ће ове промјене додатно ојачати стабилност и отпорност нашег финансијског сектора, стварајући чврсте темеље за дугорочни развој и просперитет за све грађане Црне Горе.

С. ЂЕТКОВИЋ

Посебне функције надзора против прања новца и финансирања тероризма

У процесу усклађивања финансијског система са међународним стандардима, ЦБЦГ је, посебно од успостављања посебне функције надзора у области спречавања прања новца и финансирања тероризма, имала кључну улогу у развоју регулаторног и супервизорског оквира за финансијски сектор у њеној надлежности, истакла је Калезић.

– То је обухватило увођење ризично заснованог приступа у надзору, јачање интерних контрола и система управљања ризицима код банака, као и континуирано унапређење супервизорских пракси у овој области. Паралелно с тим, јачани су институционални капацитети и међуинституционална сарадња, уз активно учешће у међународним евалуационим процесима, укључујући MONEYVAL, који су омогућили објективну процјену система и његово поступно унапређење у складу са препорукама и најбољим међународним праксама – казала је Калезић.